

7. GAIA: FINANTZA-TRESNAK: PASIBO FINANTZARIOAK

7.1. SARRERA

Negoioaren beharretarako bazkideen ekarpenak eta jardueratik lortutako baliabideak nahikoak ez direnean, enpresak zorpetzera joko du finantzaketa iturri bezala, hala nola:

- Ondasunak eta zerbitzuak erostean ordainketak atzeratu;
- Kobrantza eskubideak (fakturak, merkataritza ...) deskontatu;
- Maileguak eskatu;
- Obligazioen edo bonuen jesapenak jaulki edota,
- Ezaugarri bereziak dituzten zorrak eskatu.

Baliabide hauetako batzuk "Pasibo Finantzario" bezala sailkatuko dira eta balioespena zehazteko, Kontabilitate Plan Orokorreko **9. Araua: Finantza Tresnak** aztertu behar da. Bertan, "**Finantza tresna**" **kontratu** bat bezala identifikatzen da, non:

- Enpresa batean: **aktibo finantzario** bat sortzen den eta une berean:
  - Beste enpresa batean: pasibo finantzarioa, edo ondare propioko tresna bat.

Konkretuki, **pasibo finantzarioa** izango dira:

- Merkataritza-eragiketetan egindako zorrak: hornitzaileak eta hainbat hartzekodun;
- Kreditu-erakundeekin sortutako zorrak;
- Jaulkitako obligazioak eta bestelako balore negoziagarriak, hala nola bonuak eta pagareak;
- Enpresaren kontrako balioespena duten deribatuak, hala nola gerokoak, opzioak, trukaketa finantzarioak eta eperako atzerri-monetaren salerosketa;
- Ezaugarri bereziak dituzten zorrak, eta
- Bestelako pasibo finantzarioak: hirugarrenetikiko zorrak, hala nola kreditu-erakundeak ez diren pertsona edo enpresengandik hartutako finantza-maileguak eta kredituak (aktibo ez-korrienteak erostean sortutakoak barne), hartutako finantza eta gordailuak eta hirugarrenek partaidetzei buruz galdatutako despoltsapenak.

7.2. SAILKAPENA

Kontabilitate Plan Orokorrek proposatzen dituen kontuak honela labur daitezke:

Trafiko eragiketetatik hartzekodunak	Epe laburrean	(40) Hornitzaileak (41) Hainbat Hartzekodun (465) Ordaintzeko dauden lansariak
	Epe luzean	(42) ...
Administrazio Publikoekin zorrak	Epe luzean eta laburrean	(47) Administrazio Publikoak
Jasotako maileguak eta antzekoak	Epe laburrean	(50) Jesapenak, ezaugarri bereziko zorrak eta antzeko jaulkipenak (51) Loturadun alderdiekin dauden zorrak (52) Hartutako mailegu eta antzeko kontzeptuen ondoriozko zorrak
	Epe luzean	(15) Ezaugarri bereziko zorrak (16) Loturadun alderdiekin dauden zorrak (17) Hartutako mailegu eta antzeko kontzeptuen ondoriozko zorrak

Finantzatzeko dauden aukera ezberdinen artean, erosketen eta zergen ordainketak geroratzea oso garrantzitsua izan daiteke enpresa batentzat. Hala ere, gai honetan, izaera finantzarioa eta ez-komertziala duten baliabideez arituko gara; (50), (51), (52), (15), (16), (17) azpitaldeak hain zuzen ere.

7.2.1. Izaera Ez-Komertziala duten baliabideen sailkapena, izaeraren arabera

Merkataritazkoa ez den finantzaketa hau, nagusiki, bi motakoa izan daiteke:

- 1) **Hartutako mailegu eta antzeko kontzeptuen ondoriozko zorrak:** Kreditu erakundeekin nahiz bestelakoekin itundu edo hitzarmendutako zorrak, eta balore negoziagarrietan gauzatuta ez daudenak.
  - (52) Hartutako mailegu eta antzeko kontzeptuen ondoriozko epe laburreko zorrak
  - (17) Hartutako mailegu eta antzeko kontzeptuen ondoriozko epe luzeko zorrak
- 2) **Jesapenak, ezaugarri bereziko zorrak eta antzeko jaulkipenak:** Finantzaketa ematen dutenak desberdinak direnean, eskatzen den zenbatekoa “obligazio” edo “bonu”etan zatitzen delarik. Hauek, akzioak bezala, balore negoziagarriak dira (merkatu batean saleros daitezke). Enpresa handien artean sozietate anonimoek baino ezin dituzte jaulki; sozietate hauen duten kaudimena handia baita eta, ondorioz, hartzekodunei berme handiagoa ematen zaie.

Inbertitzaileek errentagarritasun moduan, aldizkako interesak (esplizituak edo “kupoia”) eta jaulkipen eta errenboltso balioen arteko diferentziak lor ditzakete.

Jaulkitzaileak bestalde, mota honetako jaulkipen batekin baliabide finantzario handiak lor ditzake kreditu erakunde bati eskatuko balio baino kostu txikiago batean.

Epearen arabera ondorengo sailkapena egin daiteke:

- (500) Epe laburreko obligazioak eta bonoak
- (177) Epe luzeko obligazioak eta bonoak

- 3) **Ezaugarri bereziko zorrak**: Jaulkitako kapitala dela eta, sozietateak hirugarrenekin nolabaiteko konpromisoa hartu duenean sortzen diren zorrak (adibidez, akzio erreskatagarri batzuen kasuan, akzioak berrerosteko konpromisoa; edo boto-gabeko akzio batzuen kasuan, dibidendu minimo (finko) bat emateko konpromisoa).

7.2.2. Izaera Ez-Komertziala duten baliabideen sailkapena, eragiketa zein enpresarekin egiten den arabera

- 1) **Taldeko enpresak**: ondorengo lotura duten enprekin burutzen diren eragiketak sailkatuko dira pasibo finantzario hauetan:
- Merkataritza kodearen 42. Artikuluan, “Sozietate Taldea”, definitzen den KONTROL lotura dutenak (matrizea edo menperatzailea deiturikoak, filiala edo menperatua deiturikoarekin duena), kapitalean partaidetza zuzena edo zeharkakoa izanik.
- 2) **Enpresa Elkartua**: elkartu bezala identifikatzen da sozietate bat, berarekin kontrol harremana izan gabe, **eragin esanguratsua** dagoenean. Horrela ulertuko da, adibidez, sozietate horren kapital sozialean dugun kontrola (boto eskubideak) gutxienez %20 denean
- 3) **Enpresa taldeanitza**: taldeanitz bezala identifikatzen da sozietate bat, taldeko enpresa bat/batzuek eta taldetik kanpoko beste bat/batzuek elkarrekin kudeatzen duten enpresa.

Era honetan, enpresen arteko loturaren arabera lortutako baliabide finantzarioetan, ondorengo partidak aurki daitezke:

	Epe laburrean		Epe luzean	
	Loturaduna	Loturarik ez	Loturaduna	Loturarik ez
Mailegua	(510) Loturadun kreditu-erakundeekin dauden zorrak	(520) Kreditu erakundeekin zorrak	(160) Loturadun kreditu-erakundeekin dauden zorrak	(170) Kreditu erakundeekin zorrak
Jesapena		(500) Obligazioak eta bonoak		(177) Obligazioak eta bonoak
Pasibo gisa kontabilizatutakoak		(502) Pasibo Finantzario gisa kontabilizatutako akzio eta partaidetzak		(150) Pasibo Finantzario gisa kontabilizatutako akzio eta partaidetzak

7.2.3. Zenbait kontzeptu

- **Balio Nominala (BN):** Tituluari, kapitaletik edo zorretik dagokion zatiaren adierazlea.
- **Jaulkipen balioa (JB):** Sozietate jaulkitzaileak titulu berriak saltzen/merkataturatzen dituen hasierako balioa.
Zorra adierazten duten baloreen kasuan $JB < BN$ izan daiteke. Horrela,

$$\Rightarrow \text{Jaulkipen prima} = BN - JB$$
- **Kotizazioa:** Merkatuan titulu bakoitzeko dagoen prezio aldakorra, eskari eta eskaintzaren araberakoa.
Gogoratu:
  - ✓ Burtsa = merkatu antolatua. Akzioak, obligazioak eta bestelako balore negoziagarriak erosten eta saltzen diren kontratazio-toki publikoa da. Honek “likidezia” ematen die inbertsioei (inbertitzaileak nahi duenean sal ditzake, dagokion errentagarritasuna lortuz).
  - ✓ Lehen mailako merkatua: merkatu honetan *jaulkipen-harpidetza* eragiketak egiten dira.
  - ✓ Bigarren mailako merkatua: merkatu honetan zirkulazioan dauden tituluaren *salerosketa* eragiketak egiten dira.
- **Errenboltso balioa:** Zorra adierazten duten baloreentzat baino ez da definitzen. Tituluaren epemugan jaulkitzaileak inbertitzaileari ordainduko dion kopurua da.

$$\Rightarrow \text{Errenboltso prima} = EB - BN$$
- **Interes esplizitua:** Zorra adierazten duen balorearen edukitzaileak kobratuko duen zenbatekoa edo “Kupoia”. Kontratuaren interes tasa finantza-tresnari aplikatuzetik kalkulatzen dena.
- **Jaulkitzailearentzako interes implizitua:** Jaulkitzaileak jasan behar duen kostu finantzario gehigarria, itzuliko duena (Errenboltso Balioa) eta jaso duenaren arteko diferentzia (Jaulkipen Balioa - kostuak).
- **Inbertitzailearentzako interes implizitua:** Inbertitzaileak lortzen duen errentagarritasun gehigarria; berreskuratuko duena (Errenboltso Balioa) eta inbertitu duenaren arteko diferentzia (Jaulkipen Balioa + kostuak).

Adibidea:

X0/01/01ean PRO, SA sozietateak jesapena jaulki du: 1.000 bono, $BN = 10 \text{ €}$, parean. X2/01/01ean %103an ordainduko da tituluengatik.

Tituluaren interesa, urtero %5, abenduaren 31n ordaintzen da.

Jaulkipen gastuak 200€koak izan dira

Eskatzen dena: Kalkula itzazu jaulkipen balioa, errenboltso balioa, interes implizituak eta interes esplizituak.

7.3. PASIBO FINANTZARIOAREN BALIOESPENA ETA KONTABILITATE IDAZPENAK

Aplikatu beharreko balioespen irizpidea, Kontabilitate Plan Orokorra jarraituz, pasibo finantzarioaren sailkapenaren arabera izango da. Era honetan, pasibo finantzarioa hiru kategoria ezberdinetan sailka daiteke, enpresak daukan helburuaren arabera:

- 1- Zorrak eta ordaintzeko partidak
- 2- Negoziatzeko mantentzen diren pasibo finantzarioak
- 3- Balio aldatetako galdu-irabazietara egotzen diren arrazoizko balioan balioetsitako bestelako pasibo finantzarioak.

7.3.1 Zorrak eta ordaintzeko partidak

Kategoria honetan ondorengo partidak sailkatzen dira:

- a. Merkataritza-eragiketetan sortutako zorrak: enpresaren trafiko-eragiketen barnean ondasunak edo zerbitzuak erosteagatik sortzen diren pasibo finantzarioak (adibidez hornitzaileak), eta
- b. Eragiketa ez-komertzialetan sortutako zorrak: tresna deribatuak izan gabe, merkataritza-eragiketetatik sortu ez diren pasibo finantzarioak (adibidez obligazioak, bonoak, jasotako maileguak, etab.)

Partida hauen balioespena:

- ✓ Hasierako balioespena: Arrazoizko Balioa. Kontrako frogarik ezean, transakzioaren prezioa izango da, hau da, jasotako kontraprestazioaren Arrazoizko Balioa, zuzenean egotz daitezkeen transakzio-kostuekin doitu.

$$\text{Arrazoizko Balioa} = \text{Jasotakoaren AB} - \text{eragiketaren kostuak}$$

- ✓ Ondorengo balioespena: Kostu amortizatuan. Sortutako interesak galdu-irabazien kontuan kontabilizatuko dira, interes-tasa efektiboaren metodoa aplikatuta.

kostu amortizatua: hasierako balioespena ken printzipalaren itzulketak, +/- dagokionaren arabera, epemugan itzultzeko balioa eta hasierako balioaren arteko diferentziatik Galdu Irabazien Orrira egotzitako zenbatekoa (interes tasa efektiboaren metodoa erabiliz).

$$\text{Kostu amortizatua} = \text{Hasierako balioa} - \text{nominalaren itzulketak} \\ \text{+/- interes implizituen egozpena}$$

Interes tasa efektiboa: finantza tresna baten kontabilitate balioa eta tresna horren bizitzan zehar, bere kontratu-baldintzetan oinarrituta etorkizunean izan daitezkeen kreditu-galerak kontuan hartu gabe, aurreikusten diren diru-fluxuekin berdintzen duen eguneratze tasa da.

$$\text{Sarrera-Fluxuak} = \text{Kanporatze-Fluxuak}$$

$$V_i = \frac{Q_1}{(1+i)^1} + \frac{Q_2}{(1+i)^2} + \dots + \frac{Q_n}{(1+i)^n}$$

$$Q = \text{kanporatze-fluxuak}; i = \text{interes-tasa efektiboa}$$

Adibidea:

PRO, SA sozietatearekin jarraituz:

Eskatzen dena:

- 1- kalkula ezazu hasierako eta ondorengo balioespena.
- 2- Ekitaldi amaieran ematen den interes esplizituen sortzapena.

PRO, SA sozietatearekin jarraituz: Interes tasa efektiboa kalkulatzeko datuak:

Urtea	Finantza-kostua	Ordainketak	Amortizatutako kapitala	Ordaintzeko kapitala
X0/01/01				9.800
X0/12/31	740,89	-500,00	240,89	10.040,89
X1/12/31	759,11	-500,00	259,11	10.300,00
GUZTIRA	1.500,00			

Eskatzen dena: Kontabilizatu ondorengo eragiketak:

- X0ko itxiera egiteko beharrezkoak diren eragiketak (balioespena eta epe laburrera birsailkatu)
- X1eko itxiera egiteko beharrezkoak diren eragiketak (balioespena eta ordaintzeko interes esplizituak)
- Zorraren itzulketa.

7.3.2 Negoziatzeko mantentzen diren Pasibo Finantzarioak

Kategoria honetan ondorengo partidak sailkatzen dira:

- a) Funtsean epe laburrean berriro eskuratzeko asmoarekin jaulki bada (adibidez, enpresak jaulkitako obligazio eta bestelako balore negoziagarri kotizatuak, balio-aldaketen arabera enpresak epe laburrera eros ditzakeenak);
- b) Behar bezala identifikatzen eta elkarrekin kudeatzen diren finantza tresnen kartera batekoa denean, eta kartera horretatik epe laburrera irabaziak ateratzeko ekintzak berriki egin direla erakusten duten ebidentziak daudenean, edo
- c) Deribatu bat denean, berme finantzarioko kontratua ez bada eta estaldura-tresna gisa izendatu ez bada.

Partida hauen balioespena:

- ✓ Hasierako balioespena: Arrazoizko Balioa. Kontrako frogarik ezean, transakzioaren prezioa izango da, hau da, jasotako kontraprestazioaren Arrazoizko Balioa. Zuzenean egotz dakizkiekeen transakzio-kostuak ekitaldiko galdu-irabazien kontuan kontabilizatuko dira.

$$\text{Arrazoizko Balioa} = \text{Jasotakoaren AB}$$

- ✓ Ondorengo balioespena: Arrazoizko Balioa, inorenganatzean izan litezkeen transakzio-kostuak kendu gabe. Arrazoizko balioak izaten dituen aldaketak ekitaldiko Galdu Irabazien Orrian kontabilizatuko dira.

Adibidea:

GIO, SA sozietateak X7/10/01ean ordaintzeko obligazioak jaulki ditu: 10.000 obligazioa, BN= 5 €, %90eko jaulkipenean. Enpresaren helburua epe laburrean berrerostea da.

Jaulkipen gastuak 3.000€ izan dira.

X7/12/31n obligazioen arrazoizko balioa 47.000€ izan da, eta obligazioak ez dira berreskuratu

Eskatzen dena: kalkulatu obligazioen balioespena (hasierakoa eta ondorengoa) eta kontabilizatu eragiketak.

7.3.3 Laburpena

Pasibo Finantzarioen sailkapena	Kontabilitate Plan Orokorra		
	Hasierako balioespena	Ondorengo balioespena	Balio aldaketak
1. Zorrak eta ordaintzeko partidak <ul style="list-style-type: none"> • Merkataritzazkoa • Merk. ez direnak 	<i>Arrazoizko Balioa</i> = Jasotakoaren AB - kostuak	<i>Kostu amortizatua =</i> = hasierakoa - itzulketak +/- GI.ra egotzitakoa	GI orrira
2. Negoziatzeko Pasibo Finantzarioak	<i>Arrazoizko Balioa</i> = Jasotakoaren AB (Kostuak ekitaldiko GI ra)	<i>Arrazoizko Balioa</i> (eragiketaren kostuak kendu gabe)	

7.4.- ZIURGABETASUNA NOLA ISLATU URTEKO KONTUETAN**7.4.1. Sarrera**

Enpresaren bizitza/iraupena ekitaldi ekonomikoetan banatzean, gertaera ekonomikoei buruzko informazioa une konkretu batean islatu behar da. Informazio hau batzuetan gertaera ekonomiko ziurretan oinarritzen da eta dagokion ekitaldian kontabilizatuko da. Beste batzuetan, aldiz, ziurgabetasun egoeretan gaude eta ondorioz, ekitaldia ixten den unean ezezagunak diren egoerak ditugu, bai oraindik gertatzen ari direlako bai gertatzea probablea baino ez delako. Ziurgabetasun egoera hauetan eta Zuhurtasun Printzipioan oinarrituz, kontabilitatean nolabaiteko informazioa barneratu behar da, eta horretarako, "hornidurak" eta "kontingentziak" erabiliko dira, Kontabilitate Plan Orokorren 15. Araua, hain zuzen ere.

Hornidura gisa kontabilizatuko diren pasiboek ezaugarri hauek bete behar dituzte:

- Ziurgabetasunaren izaera zehaztuak, baina
- Zehaztugabeak: zenbatekoa edota kitatze-data.

Horrela, hornidurak, lege edo kontratu xedapen baten ondorioz edo isilpeko obligazio baten ondorioz (enpresak hirugarrenen aurrean obligazio bat onartuko duenaren aurreikuspena sortu badu) etor daitezken Pasibo Ez Finantzarioak kontabilitatean islatzeko helburua duten Balantzeko elementuak dira.

- ✓ (14)(529) Epe luze eta epe laburreko hornidurak
- ✓ (499) Merkataritza-eragiketarako hornidura

Kontingentzia gisa kontabilizatuko diren pasiboek ezaugarri hauek bete behar dituzte:

- Dena zehaztugabe: izaera, zenbatekoa edota kitatze-data.

Horrela, kontingentziak, kalkulatu ezin direnez, memorian azalduko dira

7.4.2. Balioespena

Hornidurak, **betebeharra kitatzeko beharrezkoa den aurreikuspen onenaren (zenbatekoaren) balio eguneratuan** balioetsiko dira, antzeko eragiketen esperientziaren ondoriozko zuzendaritzaren irizpidean oinarrituta. (Epemuga urtebetekoa edo txikiagoa dutenean eta eragin finantzarioa esanguratsua ez bada, ez da izango beharrezkoa inolako deskonturik/eguneratzerik egitea).

Balioak eguneratzeko honako formula hau aplikatuko dugu $\rightarrow \frac{Q_n}{(1+t)^n}$

Non:

Q_n = azken zenbatekoaren aurreikuspen onena,

t = eguneratzeko interes tasa,

n = urte kopurua

Adibidea:

X1 itxieran bi urte barru 10.000 € ordainduko dela aurreikusi den erantzukizun bategatik hornidura onartu da. Eguneratze-tasa % 5.

Eskatzen dena: ondorengo taulan kalkulaturako zenbatekoetan oinarrituz, kontabilizatu X1, X2 eta X3ko eragiketak.

Urtea	$(1+t)^n$	Amaierako zenbatekoa/ $(1+t)^n$	Doikuntza
X1	1,103	9.070,29	
X2	1,050	9.523,81	453,51
X3	1,000	10.000,00	476,19

7.4.3. Merkataritzazkoak diren eragiketen hornidurak

Enpresaren merkataritza-trafikutik sortutako gaurko obligazioak, horniduren bidez kontabilizatzen dira:

- ✓ **4994. Kostu bidezko kontratuen ondoriozko hornidura.** Kontratu bat betetzeak dakartzan kostuak, lortzea espero diren mozkinak baino handiagoak direnean.
- ✓ **4999. Bestelako merkataritza eragiketen ondoriozko hornidura.** Salmenten itzulketak, berrikuspen edo konponketa bermeak eta antzeko kontzeptuengatik sortutako gastuak estaltzeko hornidura.

Eragiketa hauek kontabilizatzeko idazpenak ondorengoak dira:

- ✓ Itxiera bakoitzean hurrengo ekitaldiko estimazioagatik:

Zenbatekoa	Zor	Data	Hartzeko	Zenbatekoa
	(6959) Bestelako merkataritza eragiketen ondoriozko hornidura zuzkidura		(4999) Bestelako merkataritza eragiketen ondoriozko hornidura	

- ✓ Hurrengo ekitaldian ekitaldian (t+1) izandako gastuengatik

Zenbatekoa	Zor	Data	Hartzeko	Zenbatekoa
	(6) Gastuak		(57) Diruzaintza	

- ✓ T+1 ekitaldiaren itxieran aurreko ekitaldiko estimazioa kanporatzeko:

Zenbatekoa	Zor	Data	Hartzeko	Zenbatekoa
	(4999) Bestelako merkataritza eragiketen ondoriozko hornidura		(79549) Bestelako merkataritza eragiketen ondoriozko hornidura soberakina	

- ✓ T+1 ekitaldiaren itxieran t+2 ekitaldian gerta daitezkeen gastuak estaltzeko estimazio berria egingo da.

Zenbatekoa	Zor	Data	Hartzeko	Zenbatekoa
	(6959) Bestelako merkataritza eragiketen ondoriozko hornidura zuzkidura		(4999) Bestelako merkataritza eragiketen ondoriozko hornidura	